

Achter het nieuws

„Elke leerkracht kan muziek leren geven”

Evert van Dijkhuizen

BOSKOOP. Ze geniet van een klas die zingt, klapt of beweegt. Maar Mariëlle Heidekamp begrijpt „heel goed” dat niet alle leerkrachten graag het lastige vak muziek geven. „Begin eenvoudig met het mooi zingen van een lied.”

Heidekamp (34) geeft muziek aan Driestarpabostudenten in Gouda. Maar ze staat ook voor de klas op de Eben-Haëzerschool in Boskoop. Daardoor weet ze dat een goede muzikles geven op de basisschool geen peulenschil is. „Als je niet de juiste vaardigheden hebt, wordt zo’n les snel rommelig en gaan de kinderen klieren.”

Het rapport „Muziekeducatie doen we samen”, dat gisteren in Amsterdam aan koningin Máxima werd overhandigd, biedt voor Heidekamp bekende kost. „Het vak muziek heeft weinig status. Veel leerkrachten tobben ermee, omdat ze zich niet capabel

voelen. Je kunt hen dat niet kwalijk nemen. Op de pabo is het aantal uren muziek fors teruggeschroefd. Gelukkig hebben wij op de Driestar ook het vak koorzang, waarbij studenten werken aan hun eigen zangvaardigheid.”

Heidekamp, die een masterstudie muziekeducatie volgt aan het Haags conservatorium, is een voorstander van muziek geven volgens de principes van de Hongaarse componist Zoltán Kodály. „Hij zegt: Muziek is voor iedereen, niet alleen voor mensen met veel talenten. Laat leerkrachten nooit zeggen: Ik ben niet muzikaal dus ik kan het vak niet geven. Iedereen kan muziek geven, maar je moet de vaardigheden ervoor wel ontwikkelen. Net als voor het uitleggen van een ingewikkelde staartdeling bij rekenen.”

Bodypercussie

Kodály pleit ervoor kinderen eerst te laten genieten van muziek voordat ze theorie krijgen.

Heidekamp: „Dat genieten kan al met een eenvoudig lied. Door er bijvoorbeeld spannende spelletjes aan toe te voegen. Zelf doe ik veel met bodypercussie: tikken op je schouder en je knie, klappen in je handen, of een combinatie.”

Begin met zingen, is een andere stelregel van Kodály. „Je stem is je

„Cursisten kunnen met ideeën nascholing direct in hun eigen klas aan de slag”

eigen instrument”, reageert Heidekamp. „Moderne kinderliedjes hebben nogal eens een lage melodie en een ingewikkeld ritme. Ik neem liever liedjes uit de oude doos, zoals „Zeg Roodkapje” en „Schipper mag ik overvaren?””

Heidekamp adviseert collega’s die moeite hebben met het vak muziek, op nascholing te gaan.

„Schaam je er niet voor. Gistermiddag had ik een groep van twintig leerkrachten die beter muziek willen leren geven. Ik vind dat super. Eén middag is natuurlijk te weinig, maar ik heb alles op papier. De cursisten kunnen er de volgende dag in hun eigen klas zo mee aan de slag.”

Te snel

Over de methode die Driestar educatief heeft uitgegeven, „Meer met muziek”, is Heidekamp gematigd positief. „Er staan goede ideeën in, maar het startniveau van de leerkracht wordt te hoog ingeschat en de methode gaat te snel door de leerstof heen. Ik zou de methode graag reviseren.”

Heidekamp ontleent haar passie voor het vak muziek aan een hoger doel. „Dat is wat Bach altijd onder zijn composities schreef: Soli Deo Gloria. Het is mijn taak kinderen met goede muziek in aanraking te brengen. Muziek is een scheppingsgave. Alleen het beste in dit vak is goed genoeg.”

MUZIEKONDERWIJS volgens het Kodály-concept

IN GESPREK MET TWEE BEVLOGEN MUZIEKDOCENTEN

AUTEUR: SUZANNE KONINGS // PO J3

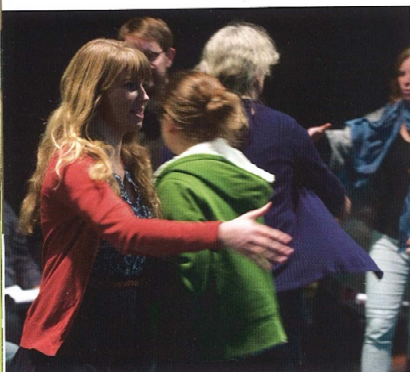

Foto: Paul Viovean

'Dertig kinderen van zeven jaar oud lopen zingend het klaslokaal in. Het lied is het begin van een muzikles in een klein stadje in Hongarije. Tijdens de les zingen de kinderen op toon, zijn de kinderen betrokken, willen zij graag solo zingen en hebben ze veel plezier. We zijn verbluft over de kwaliteit waarmee deze kinderen muziek maken. Muzikles is hier net zo normaal als de vakken taal en rekenen, het hoort bij de ontwikkeling van ieder kind! Zo vertellen Anouk Vinders en Mariëlle Heidekamp over hun studiereis naar Hongarije. Naast hun werk als docent in het primair onderwijs en de PABO studeren zij aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag de Master of Music Education according to the Kodály Concept.

Wanneer maakte je voor het eerst kennis met muziekonderwijs volgens het Kodály-concept?

ANOUK: 'In 2013, tijdens het onderzoek voor mijn bachelorscriptie voor de Opleiding Docent Muziek, volgde ik een Kodály-workshop aan het Koninklijk Conservatorium. Ik wilde meer weten over deze manier van lesgeven en heb me ingeschreven voor de cursus Muziek als Vak. In dat jaar ben ik ook voor het eerst in Hongarije geweest. De docenten daar waren een groot voorbeeld voor mij.'
MARIËLLE: 'In 2012 deed ik de Zij-instroomopleiding Docent Muziek aan het Koninklijk Conservatorium. Daar maakte ik kennis met het zingen met kinderen vanuit spel en beweging. Spelonderwijs werden muzikale vaardigheden ontwikkeld, zonder dat de kinderen het zich bewust waren. Net als Anouk ging ik mee op studiereis naar Hongarije en daar zag ik klassen met kinderen die genoten van de muzieklessen en zelf goed konden zingen. Hoe was dit mogelijk? Sinds die tijd heb ik me verdiept in de werkwijze en ben ik op zoek gegaan naar manieren waarop we dit in Nederland kunnen vormgeven.'

Wat is voor jullie kenmerkend in muziekonderwijs volgens het Kodály-concept?

MARIËLLE: 'Genieten van muziek. En veel zingen. De werkwijze wordt

ook wel uitgelegd met de termen *Prepare, Present, Practice*. Door te zingen, in combinatie met spel en beweging, worden muzikale vaardigheden geleerd, bijvoorbeeld een lied ritmisch en op toon kunnen zingen. Als de leerlingen bepaalde vaardigheden zelfstandig beheersen, kun je benoemen wat ze geleerd hebben, met bijvoorbeeld *do-re-mi* zangnamen of ritmetaal. Om dit vervolgens weer op andere manieren te oefenen in een steeds nieuwe en uitdagende context, bijvoorbeeld met een ostinato of tweede stem. Het leerproces gaat spelenderwijs.'

Hoe is de dagelijkse praktijk op dit moment?

ANOUK: 'Ik geef nu ruim twee jaar op deze manier les op Openbare Basisschool De Margriet in Rotterdam. Alle kinderen krijgen muziekles binnen het reguliere rooster. Voor de groepen 3 en 4 is er twee keer in de week muziek. De effecten zijn goed merkbaar. Steeds meer kinderen zingen op toon, ze zijn gemotiveerd, voelen zich vrij te bewegen en te zingen en komen

met creatieve nieuwe ideeën. Als ik met de kleuters het lied 'De krokodil eet me op' zing, zie ik alle oogjes glimmen. Eerst was ik bang dat de kinderen het lied alleen maar leuk zouden vinden vanwege het bijbehorende spel. Dat is misschien ook zo. Maar nu zie ik juist ook de voordelen daarvan: alle kinderen zijn gemotiveerd om het lied te zingen en ondertussen ontwikkelen ze allerlei muzikale vaardigheden.'

MARIËLLE: 'Ik ben muziekdocent aan de PABO in Gouda (Driestar Educatief). PABO-studenten voelen zich vaak muzikaal niet genoeg onderlegd om zelf in de klas met kinderen muziek te maken. In mijn lessen werk ik nu zoveel mogelijk vanuit het Kodály-concept. Veel spel, beweging en zingen. Studenten ervaren zo hoe je met iets eenvoudigs toch een goede muzikles kunt maken. En onbewust leren de studenten zo zelf beter op toon te zingen en ontwikkelen zij hun eigen muzikale vaardigheden. Het blijkt dat steeds meer studenten dit ook wel zien zitten in de basisschool.'

Hoe zie je dit voor je in Nederland?

MARIËLLE: 'In de muzikles wordt door de kinderen zelf muziek gemaakt in afwisselende situaties, met spel en beweging. Kinderen worden uitgedaagd om hun stem op verschillende manieren te gebruiken: als een mooie zangstem, een 'denkstem' (innerlijk horen), een fluisstem, spreekstem, bromstem, muzenstem... Op deze manier leren kinderen hun stem verkennen, wat bijvoorbeeld 'brommers' kan helpen om op toon te leren zingen. In één les kunnen wel tien liedjes worden gezongen. Ook is er elke les muziek om te beluisteren. Bij elk onderdeel staat het plezier en het kwalitatief goed

muziek maken voorop.'

ANOUK: 'Om op deze manier les te geven is het van belang geschikt repertoire te vinden om te zingen. Dit vraagt creativiteit en analytisch vermogen van de muziekdocent. Je moet het repertoire kunnen analyseren en goed kunnen uitvoeren. Welke muzikale vaardigheden kun je ermee ontwikkelen? In Nederland bestaat het idee dat alleen sommige kinderen muzikaal zijn. De een heeft misschien meer aanleg dan de ander, maar dat is met taal en rekenen ook zo en toch leert iedereen het. En met een goede methode en mooi repertoire is dat ook mogelijk in muziek. Het gaat echter niet vanzelf. Naar mijn idee is het belangrijk om al vanaf de leeftijd van vier jaar structureel met kinderen muziek te maken om een goede basis te kunnen leggen voor de hele verdere schoolperiode. De ontwikkeling van het muzikale gehoor, het voorstellingsvermogen en het geheugen, de zangstem, creativiteit,

begrip en andere vaardigheden - van concentratie tot gedrag in een groep, maar ook muzikale geletterdheid - zijn onderdeel van een leerproces op lange termijn. In dit leerproces is 'leuk' een gevolg van 'goed', de ervaring iets goed te kunnen. En te kunnen genieten van wat er klinkt. Met tijd en aandacht blijkt er nauwelijks een grens aan de mogelijkheden tot muzikale ontwikkeling van kinderen' ✦

Suzanne Konings is hoofd van de afdeling Muziektheorie van het Koninklijk Conservatorium.

NIUWSGIERIG GEWORDEN?

> www.muziekalsvak.nl
> www.koncon.nl

Kunstzone zoekt EEN CO-HOOFDREDACTEUR VOOR 'ONLINE- EN BEELDREDACTIE'

KUNSTZONE IS ...

Kunstzone is hét blad voor kunst en cultuur in het onderwijs met een crossmediaal platform voor kunst- en cultuuronderwijs. Het blad komt zes keer per jaar uit. Teamspirit en samenwerking staan centraal bij Kunstzone. De redactie werkt in teams van twee. Ieder team werkt - vaak vakoverstijgend - vanuit een van de kunst disciplines in het onderwijs. Het redactieteam kent een hoofdredacteur, die eindverantwoordelijk is voor Kunstzone, een co-hoofdredacteur en een tweekoppige eindredactie. Met ingang van 1 september 2016 is er een vacature voor een co-hoofdredacteur met specifieke kwaliteiten voor online- en beeldredactie.

WIJ VRAGEN ...

Wij vragen een dynamisch en flexibel medewerker die zelfstandig en in teamverband kan werken en:

- mede vorm kan geven aan de ontwikkeling van het blad, de website, de Kunstzone app en social media,
- ervaring heeft in online journalistiek en daarbij verantwoordelijk is voor de webcontent, het digitaal archief en het ontwikkelen en uitvoeren van een online communicatiekalender die afgestemd is op onze Kunstzone app en de folio-uitgave,
- ervaring heeft in beeldredactie en daarbij verantwoordelijk is voor de selectie, ontwikkeling, samenstelling en afstemming van alles wat met beeld te maken heeft (foto's, video's, animaties, etcetera),
- op de hoogte is van de ontwikkelingen in het werkveld kunst- en cultuureducatie en meedenkt over het algemene redactiebeleid en de uitvoering daarvan,
- leiding kan geven en met deadlines om kan gaan,
- meewerkt aan de professionalisering van onze redacteurs en
- innovatief is en vanuit een positief arbeidsethos werkt.

WIJ BIEDEN ...

Wij bieden een inspirerende en uitdagende opdracht waarbij je de kans krijgt om op landelijk niveau informatie te delen en zo bij te dragen aan de ontwikkeling van kunst- en cultuuronderwijs. De vergoeding bedraagt ca. € 6.800 per jaar (exclusief onkosten), detachering voor ca. 0,1 fte is ook mogelijk (GOVAK).

Als je wilt reageren stuur dan je reactie met CV vóór 16 mei 2016 naar: Piet Hagenaars, voorzitter Stichting Kunstzone, e-mailadres: secretariaat@kunstzone.nl

kz
KUNSTZONE